

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
уторак, 07 јун 2022 11:00

Пионирска студија Јурија Радченка о Украјинској легији и украјинским организацијама у НДХ у најугледнијем свјетском часопису за проучавање холокауста

Десетого априла ове године загребачки је “Јутарњи лист” описао како се ”десет минута прије десет сати навечер 9. ожујка, у средишту Вараждина, пред стамбеном зградом паркирала плава Волга”.

Избјегличка породица која је из Волге изашла и потом се у граду сретно ситуирала, за Вараждин би очекивано била само додир с далеким ратом и још даљом Украјином, из које су у вараждински крај придошлице некад можда доспијевале бирократском руком К&К администрације и остајале у Вараждину – запамћене или не – али сигурно нису бивале дијелом неке опште историје.

Украјинци с територије НДХ су под вођством оног крила Организације украјинских националиста коју је водио пуковник Андреј Атанасович Мелник (ОУН-М) већ љета 1941. године организовали Украјинску легију као своје оружано крило, које је крајем августа имало око 1.200 добровољаца

Но, град Вараждин је септембра 1941. године одјекивао од украјинског језика и маршевских пјесама Украјинског сичевог пјешадијског пука – краткотрајне украјинске формације која се борила у саставу аустро-угарске војске на Источном фронту у Првом свјетском рату, а ”локално хрватско становништво било је пријатељски настројено према украјинским добровољцима”.

Наиме – као што то детаљно обрађује Јуриј Радченко, у овом тренутку и сам избјеглица из свог Харкова, иначе директор харковског Центра за међуетничке односе у Источној

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
уторак, 07 јун 2022 11:00

Европи – у свом тексту у посљедњем броју најугледнијег свјетског часописа за питања холокауста „Yad Vashem Studies“ – Украјинци с територије НДХ су под вођством оног крила Организације украјинских националиста коју је водио пуковник Андреј Атанасович Мелник (ОУН-М) већ љета 1941. године организовали Украјинску легију као своје оружано крило, које је крајем августа имало око 1.200 добровољаца.

”Пријављују се сељаци, радници, припадници интелигенције; млади људи и искушани ‘стари борци’ [ветерани збивања од 1914. до 1921.]”, наводи Родченко Јевхена Мациаха (Ievhen Matsiakh), чији су му ратни и поратни списи главни, а чини се и најпоузданији извор.

У тренутку када настаје Украјинска легија, ”првих дана августа”, како Радченко наводи у украјинском листу ”Наступ”, ”не мање од тридесет високошколаца и студената из Загреба” већ се бори на Источном фронту у 369. појачаној пјешадијској пуковнији НДХ – чији је 2. батаљон иначе формиран у Вараждину; иначе, исти ”Наступ” рећи ће октобра 1941. да су у 369. пуковнији Украјинци из Босне, и ту долазимо до једног битног

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
уторак, 07 јун 2022 11:00

недостатка Радченковог текста, насловљеног "Поглавник... подиже своју херојску десницу у част Украјине: сарадња усташа и мелниковаца у геноциду у Независној Држави Хрватској, 1941-1945" („Yad Vashem Studies“ 49:2/2021, стр. 93-128).

Ако знамо да је, рецимо, 20. септембра 1944. године око двије стотине Украјинаца из славонских села Липовљани и Нова Субоцка одведено у Јасеновац, да су партизани дијелили летке на украјинском позивајући Украјинце да иступе из формација Сила осовине и да су били склони да Украјинце још у раном раздобљу НОР-а прихвате у партизанске јединице, слика се додатно усложњава

Радченко, наиме, осим неколико опаски о "Украјинцима из Босне", и понешто више о козацима добјеглим пред Октобарском револуцијом у Краљевину СХС, не говори много о поријеклу украјинске популације у НДХ, остављајући утисак како су сви Украјинци били – као козаци – избјеглице из своје отаџбине пред комунистичким прогоном и како и

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
уторак, 07 јун 2022 11:00

формирање Украјинске легије има за свој једини циљ ослобађање Украјине под оболем Трећег Рајха и повратак у отаџбину.

Не говори се ни ријечи о Украјинцима који су отприје живјели на територијама на којима је настала НДХ, а осим поменутог спомена, потпуно се прешућују велике заједнице углавном гркокатолика Украјинаца насељене у Босни и Херцеговини по доласку Аустро-Угарске и анексији.

Тиме се поједностављује слика о односу Украјинаца и НДХ коју Радченко даје, јер не бива јасно какав је однос пред-револуционарне украјинске популације у НДХ према дјелатности ОУН-М. Колико је она била асимиллована и намјеровала да остане, а колико је жељела повратак у Украјину? Колико је било учешће те популације у оружаним формацијама – њемачким, НДХ или украјинским? Колико је било учешће Украјинаца у југословенским покретима отпора?

Ако знамо да је, рецимо, 20. септембра 1944. године око двије стотине Украјинаца из славонских села Липовљани и Нова Субоцка одведено у Јасеновац, да су партизани дијелили летке на украјинском позивајући Украјинце да иступе из формација Сила осовине и да су били склони да Украјинце још у раном раздобљу НОР-а прихвате у партизанске јединице, слика се додатно усложњава.

Пише: Владика Јован (Ђулибрк)
уторак, 07 јун 2022 11:00

